

D. Závěr

Cílem této práce byla analýza, zda je v českém civilním právu možné uplatňovat institut culpa in contrahendo či zda současný český právní systém umožňuje náhradu škody z důvodu porušení předsmuvního vztahu jako zákonného právního vztahu anebo zda se v případě odpovědnosti v předsmuvním stadiu jedná čistě o sekundární právní vztah založený na porušení mimosmuvních povinností subjektu.

Podstata předsmuvního závazkového vztahu je sice otázkou spíše teoretickou, nicméně přesné vymezení okolností, za nichž vzniká předsmuvní odpovědnost, je rozhodně nutné pro úspěšné pochopení tohoto institutu a případných následků, které jsou s jeho existencí spojené.

Pro účel práce byla nejdříve analyzována právní úprava předsmuvní odpovědnosti v zemích, ve kterých lze nalézt stejné nebo svým základem podobné instituty. Výsledkem je zjištění, že v Německu i Rakousku, tedy zemích, kde je institut culpa in contrahendo etablovaný, je předsmuvní vztah chápán jako zákonný vztah, který vzniká nezávisle na vůli zúčastněných stran. V Německu se tak děje na základě zákonného ustanovení, v Rakousku pak na základě analogické aplikace zásad ABGB s těmi samými účinky, jakých dosahuje německý kodifikovaný institut. Přestože se však jedná o zákonný vztah, jehož obsah a podmínky existence jsou definovány zákonem, počáteční impuls k jeho existenci vychází od účastníků právních vztahů samotných, neboť spouštěcím mechanismem je v obou případech započítí obchodních kontaktů.

Úkolem analýzy českého práva bylo odhalit právní skutečnost, na základě které skutečnosti vzniká v České republice předsmuvní odpovědnost a snažit se odpovědět i na další otázky spojené s aplikací institutu culpa in contrahendo. Z rozsáhlé škály právních skutečností, které české právo připouští, připadá v úvahu vznik závazku k náhradě škody z důvodu porušení právní povinnosti specifikované v právních předpisech, anebo porušení zvláštního předsmuvního vztahu, který pak sám o sobě obsahuje určitá práva a povinnosti, které účastníci právních vztahů musí dodržovat.

NS ČR se již k problematice předsmuvní odpovědnosti vyjádřil, přičemž judikoval, že povinnost, která by mohla eventuálně vyplývat z porušení určitých pravidel v předsmuvním stadiu, pokud např. jedna strana bezdůvodně odmítá dále vyjednávat, nemá smluvní povahu (nejde o porušení smluvní povinnosti). Jinými slovy, předsmuvní odpovědnost lze chápat jako následek protiprávního úkonu spočívajícího v porušení čistě mimosmluvních pravidel chování. O předsmuvním závazkovém vztahu tak nelze mluvit.

Při hodnocení faktického vztahu, který se mezi účastníky právních vztahů vytvoří poté, co vstoupí do obchodních kontaktů lze však zvolit i odlišný přístup. Pokud strany vstoupí do užšího kontaktu, je třeba veškeré povinnosti více subjektivizovat, a to zejména s ohledem na požadovanou úroveň chování a výkon práv v souladu s dobrými mravy. Ustanovení § 415 a 3 OZ, která jsou z hlediska odpovědnosti klíčová, proto musí být vykládána šířeji. Obě ustanovení lze totiž chápat jako právní základ pro vznik zvláštního závazkového vztahu kvalifikovaného jako kvazikontrakt, přičemž strany vztahu jsou vázány povinnostmi, které odpovídají existenci konkrétních kontaktů s vybraným účastníkem právních vztahů.

Existence těchto práv a povinností vychází z faktických úkonů subjektů práva spočívajících v určitých jednáních směřujících k uzavření smluvního vztahu, který je vymezen ofertou jedné ze stran. Jedním z klíčových elementů takového vztahu je povinnost zabránit škodě, která by mohla vzniknout druhé straně a která by byla v příčinné souvislosti s jednáním strany vázané takovou povinností. Dalším pak je povinnost nezasahování, resp. dodržování dobrých mravů a dobré víry, které jsou implikovány existencí vztahu a které je třeba vždy vztahovat na konkrétní podmínky vytvořené existencí vzájemných kontaktů mezi stranami.

Pokud jedna ze stran zaviněně poruší tyto povinnosti a druhé straně na základě takového jednání nebo opomenutí vznikne škoda, bude třeba vypořádat mezi stranami závazkový vztah vzniklý z porušení předsmuvního závazkového vztahu.

S ohledem na jednotlivé části této práce a závěry v nich uvedené je naprosto zřejmé, že argumenty pro stanovení správného a objektivního obsahu vzájemných práv a povinností účastníků právních vztahů jsou natolik plausibilní, abychom opustili čistě mimosmluvní chápání předsmuvního vztahu a jako skutečnost pro jeho vznik přijali teorii kvazikontraktu, který dokáže stanovit citlivěji obsah práv a

povinností, jež pak následně mohou být porušeny a vyústit v předsmělní odpovědnost.